

НАША ПОШТА

NAŠA POŠTA

САДРЖАЈ

Pod odlukom — Primena Uredbe o organizaciji p. t. struke. — Управа пошта и стручна литература. — Споменик Николи Тесли у Југославији. — Pošta (njene funkcije) u privredi i pravi. — Из прошлости. — Самоиндукција, индукција и међусобна индукција у телефонским проводницима и апаратима. — Poštanska рупоношја. — Персонална питања. — „Наша пошта“. — Наше потребе: Зајам пошти. Јавне телефонске говорнице. Грешке у пошти. Раздавање поште у престоници. Називи нових пошта. — Скромни заслужни. — Ђорђе Начевић. — Pregled štampe.

БЕОГРАД

KRUNSKA 29

Sveska 117

maj 1934

Osnovana 1912

НАША ПОШТА излази сваког месеца.

Претплата: 40 д. за годину, 20 д. за пола године.
Шаље се Администрацији „Наше поште“ преко Пошт. штедионице на чековни рачун бр. 53.888.

Svetski poštanski savez u prošloj godini obuhvatao je zemlje sa ukupnom površinom od 130.775.313 kv km i sa 2.005.067.027 stanovnika.

Молимо све пријатеље и наше претплатнике, да нам изволе одмах послати дужну претплату. Они који се нису претплатили нека то одмах учине.

Који нису у могућности за целу годину, примићемо и у ратама.

PRED ODLUKOM

PRIMENA UREDBE O ORGANIZACIJI P. T. STRUKE

Potsećamo u ovoj prilici čitaoce na prvi usklik u javnosti kojim je tražen razvod između Pošta i Građevina. Ugledni „Trgovački glasnik“ razumeo je značaj toga apela i u broju od 27 marta 1930 dao gostoprimitstvo napisu ondašnjeg načelnika Odeljenja za pošte i telegrafe: „Za vaspostavu Ministarstva pošta i telegrafa“. „Naša pošta“ u prvoj obnovljenoj svesci, u maju 1930, prihvatila je tu parolu i povelu borbu u istom pravcu. Sekcije p. t. udruženja, skupštine kao i sva stručna glasila pridružili su se pokretu za preporod. Bitka je počela. Izvesni građevinari bili su nezadovoljni, a poštari ushićeni.

Mudročću Kraljevske vlade, 8 decembra 1930, uprava p. t. struke odvojena je od Građevina i prešla u Saobraćaj (v. „Našu poštu“ za januar 1931).

Taj pokret i rad koji se oko njega razvio daće lepe stranice za anale p. t. struke naše velike Otadžbine.

Ministar građevina, pomoću stava 2 § 39 Finansiskog zakona za 1934/5 g. menja Zakon o ustrojstvu Min. građevina, i Elektro-mašinski osek proizvodi u Odeljenje koje ima svega 4 činovnika, ca jednim novim načelnikom i dva šefa oteka, dok poslovi ostaju isti kao i ranije. Za paralelu. Bez komentara, jer prelazi domen našega časopisa i struke.

Obradovali smo se, pak, nazad nekoliko meseci, kad je propao, kako vele, izrađeni predlog da se p. t. t. struka opet vrati, iz srodnog Saobraćaja, na tako reći uzdarje nesrodnim Građevinama. Žalimo jedino što se još ne zna čija je to bila težnja i zašto?

Zakon o „razvodu“ Pošta i Građevina predviđao je da će se doneti Uredba o organizaciji p. t. uprave.

Sve to pretstavlja hod napred. Ponaosob, približavanje krajnjoj, idealnoj soluciji, koja se neosporno sastoji u vaspostavi Ministarstva pošta i telegrafa. Odavno smo dokazali, koliko je ono potrebno. Utvrdili smo da bi ta vaspostava donela značajni dobitak moralnog i materijalnog reda. Rashod ne bi porastao ni za jednu paru. Naprotiv kvalitet službe bi se poboljšao a prihodi porasli. Dotle, ili u očekivanju te nove, triumfalne faze, govorićemo o onome što postoji.

Posle dugog čekanja i lutanja došla je ta mnogo željena Uredba. Naš časopis utrošio je mnogo rada i prostora tražeći da se ona donese i ovaki provizorium da se zameni boljim stanjem.

O predlogu Uredbe, kad je podnesen Narodnoj skupštini i objavljen, uzdržali smo se da govorimo, da ne bismo omeli, zbog pojedinosti da dođe do izraza ono što je glavno: da Uredba bude primljena i obnarodovana. Sad, kad je Uredba stupila na snagu i čeka se njena primena, ta rezerva i obziri prestaju. I mi ćemo aktuelnom stanju posvetiti pažnju koju zaslužuje. Struka je danas na raskrsnici. Od sudbonosnog je značaja za njen dalji razvitak hoće li je povesti napred ili natrag. Zato što želimo napredak, sa ovoga mesta i ove platforme ukazivaćemo na sve ono što ne valja, u cilju da pomognemo razbi-strenju teške i mučne situacije u struci. Otpočecemo sa prikazivanjem sadašnjeg, lošeg stanja, a potom, u narednim sveskama ukazivaćemo postupno na sve mane i nedostatke Uredbe, pa i drugima u tu svrhu otvaramo našu slobodnu tribunu.

„Naša pošta“ se stalno izjašnjavala protiv provizorijuma u upravi p. t. struke. Nikad nije bilo slučaja da uprava jedne tako velike struke postoji bez pravne osnove. Štetnost toga se ispoljavala na svim linijama. U p. t. t. upravi zaostala je organizacija rada već od poslednje 3-4 godine. Nisu doneseni svrshodni novi pravilnici za vršenje moderne p. t. t. službe, niti su propisani pravilnici za rad u samoj p. t. administraciji. Čak i tekući poslovi teško se i sporo otpravljaju. Oseća se svuda kako krči i škripi teška i glomazna mašina. Inicijativa i organizacioni rad svedeni su na prosto obavljanje tekućih poslova, koji se pri takvom stanju teško mogu korisno obaviti. Da je rad u upravi od 1930 bio neplodan vidi se iz ovoga: 1931 g. donet je Zakon o pošti, telegrafu i telefonu, na kome je bio započet rad još u Ministarstvu pošta i telegrafa. Sam projekat je obrađivan 7-8 godina. Tek što je bio „doteran“ za ozakonjenje, ukinuto je Ministarstvo pošta i telegrafa! Tako se ozakonjenje projekta oteglilo još za 2 — 3 godine usled nastalih promena.

Na osnovu toga Zakona o p. t. t. službi, trebalo je doneti nekih 6 novih pravilnika, od kojih ni jedan, ni do danas — posle malo ne 3 godine — nije raspravljen ni propisan. Isto tako u administraciji: nije još dosad uređena ni personalna ni administrativna služba, a ekonomska, kontrolna, inspekciona i p. t. t. tehnička čekaju odavno da se urede posebnim pravilnicima. To ni do danas nije učinjeno. Čak i oni pravilnici, koji su bili propisani dok je postajalo Min. pošta, praksom su „ukinuti“; niko ih se više ne drži niti se po njima radi. Biva slučajeva da se vodi spor oko toga: koji pro-

pisu važe? Neki put se primenjuju propisi Min. građevina, ma-
da je p. t. uprava od njega odvojena krajem 1930! ltd. Bilo
je i težih stvari.

Očevidno je da prosperitet p. t. administracije zahteva brze
i radikalne mere. Ne da se „lavira“, pliva i veštački održava
na površini, već da se smelo zađe u srž, pa učini ono što zah-
teva interes saobraćaja, novog doba i zemlje.

Zadržavamo se ovde na pitanjima načelne, organske pri-
rode. I to za momenat, dok vidimo dalji razvoj događaja koji
je u odlučnoj fazi. Novi kurs u p. t. t. saobraćaju, koji treba
da se pokaže primenom nove Uredbe, ima da naznači i nove
razvojne linije u svima oblastima p. t. t. službe. Od prvog ko-
raka zavise i svi ostali. Hoće li se poći levo ili desno napred
ili nazad, pokazaće nam bliska budućnost.

I nama kao i celokupnoj javnosti je ostalo neobjašnjeno:
zašto je Uredba čekala sve od decembra 1930? Zašto je dva
puta traženo ovlašćenje, putem godišnjih Finansiskih zakona,
da Uredba bude donesena, kad je Zakonom, od 8 decembra
1930, kojim je odvojena Pošta od Građevina, to ovlašćenje bi-
lo dobijeno? Naime, § 6 toga Zakona predviđao je da Ministar
saobraćaja može doneti Uredbu i da je za to dovoljna saglas-
nost Predsednika Ministarskog saveta.

O tome se pronose razne vesti. Neki navode da g. Po-
moćnik nije želeo promenu postojećeg provizoruma, i da je
bio „u opoziciji“ Ministru. To se ne slaže, bar sa činjenicama
lične prirode. G. pomoćnik Ratajac je baš u tom periodu, na
predlog g. Radivojevića, stekao najveće priznanje i pažnju pre-
vođenjem iz resora Građevina — u kojemu je bio ukazom po-
stavljen i iz kojeg je prinadležnosti primao i po odvajanju Po-
šta od Građevina — u resor Saobraćaja, ukaznim postavljenjem
za pomoćnika ministрова u Upravi pošta i telegrafa, koje zva-
nje dotle nije imao; zatim odlikovanjem II stepenom ordena
Jugoslovenske krune, postavljenjem za člana Izvršnog veća
Poštanske štedionice sa tantijemom od oko 70.000 din. godišnje;
dalje ovlašćenje bio i da predlog Uredbe zastupa u Narodnom pre-
stavništvu, a poslednjih dana unapređenje i u prvi stepen svo-
je grupe. Ovo pokazuje koliko je neosnovano „pričanje“ da
je g. Ratajac, bivši radikal, bio „protiv“ g. Radivojevića, ili da
je g. Radivojević, bivši demokrat, „g o n i o“ g. Ratajca. Bivše
stranke ne postoje, a eto kakav je bio lični i službeni odnos.
Takva je bila stvarnost.

Nije osnovano ni ono tvrđenje nekih, da g. Lazar Radi-
vojević nije poklonio dovoljnu pažnju p. t. struci već da je
sve bio ostavio činovničkom aparatu, g. Pomoćniku. Naprotiv,
on je svagda u svojim ekspezeima, u Narodnoj skupštini i Se-
natu, sa puno slobodnog, kritičkog i reformatorskog duha, o-
davao priznanje osoblju p. t. struke, ukazivao na nejednakost

i preopterećenje kao i na goruću potrebu da struka dođe do potrebnih reformama.

Kako je g. Radivojević cenio značaj pošte kao i saobraćaja uopšte, vidi se iz ovih njegovih reči o Uskrsu ove godine:

„Ja gajim duboku veru u osoblje resora Saobraćaja, čija je uloga od prevelike važnosti za ceo naš državni i narodni život. Na osoblju ovoga velikog resora počivaju nesumnjivo najsolidnije osnove Velike Jugoslavije. Ljubav prema državi i narodu, odanost prema našoj Uzvišenoj Dinastiji Karadorđevića na čijem je čelu Naš Veliki Ljubljani Kralj Aleksandar I, — jesu bitna osećanja koja gaji svaki službenik moga resora. Ta osećanja, dodana ljubavlju prema službi i uverenju o potrebi discipline, pretstavljaju snagu i stvaralaštvo naše.“

Uveravaju, pak, da je g. Radivojević, ministar, čekao da Uredba bude primljena i obnarodovana pa da ona bude polazna tačka i osnova za sprovođenje reformama. Ispalo je tako, da je Uredba, očekivana od decembra 1930, obnarodovana i stupila na snagu istog dana, 18 aprila o. g., kad je g. Radivojević zamenjen drugim na položaju ministra saobraćaja.

Novi ministar g. Svetislav Milosavljević je poznati ratnik i vojni stručnjak, pređašnji ministar istog resora a zatim ban, koji pokazuje duh čoveka koji ne voli stajaću vodu, još manje žabokrečinu. On nije pristalica najmanjeg napora već akcije. Na njemu je da ta svojstva sada unese i u važnom periodu života p. t. struke, čiju upravu prima baš u momentu kad se odlučuje o skretanju: napred ili natrag. Stava „u mestu“ ne može biti, niti bi bio srećan za struku koja je sva u napregu, kretanju, poletu. Stanje stvari i duh obnarodovane Uredbe zahtevaju odlučnu komandu „n a p r e d“. To se poklapa i sa interesom državne službe kao i sa očekivanjem vrednog i zaslužnog osoblja p. t. struke. To je i imperativ novog doba srećno stvorenog od Vladara već od 6 januara.

Novi g. Ministar u nami će na tom putu naći lojalnu i nepokolebivu saradnju. Stoga, verni svojoj misiji, mi mu želimo puni uspeh na ostvarenju onoga što se čeka već od ujedinjenja. Slobodni časopis struke, „Naša pošta“ zato i istupa sa ovom iskrenom rečju kojoj je jedini cilj: o p š t e d o b r o.

Г. Министар је познат по целокуином своме држању и у војничком и у политичком животу као човек који хоће бистре и јасне ситуације, брзе и ефикасне одлуке. У овој прилици, уколико се то тиче Управе поште и телеграфа, г. Министар неће моћи својој тежњи одговорити, ако се упусти у једнострано схватање и приказивање ситуације у струци. Г. Лазар Радивојевић, његов претходник, успео је уздићи се изнад уског и личног схватања, па је често

пушта приређивао шире конференције и сусрете људи из струке да би на тим конференцијама чуо и сва супротна хтења и мишљења. У овој прилици, кад се чини један судбоносни корак, применом Уредбе, потребно би било да се чују сва мишљења и сва стремљења, па да се тек тада, после једне озбиљне студије и процењивања прилика и људи у струци, — учини енергичан и судбоносан потез, за који, у првом реду, и пред својом савешћу и пред будућношћу струке одговорност има да сноси г. Министар.

УПРАВА ПОШТА И СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА

Г. министар Радивојевић је био решен да помаже и стручну литературу те и проширење „Наше поште“, на чему му је она захвална, а тако и остварење Међународне академије пошта и телекомуникација, али, на жалост, у томе није слеђен од њему потчињених. О томе је било речи и у свесци за април о. г.

Слично се испољило и приликом првог конкурса у п. т. струци, који је г. министар Радивојевић расписао о проблему побољшања наше телефоније. Оцењивачки одбор је прегледао многобројне радове, примљене том приликом, и најбоље је предложио да се награде као што је конкурсом било предвиђено. То је било 16 марта 1931, и отада није извршено.

Г. Министар је 7 јула 1933 решио да се у п. т. школи заведе као обавезан предмет Историја пошта и телекомуникација. Наредно је истим актом да се избор наставника изврши натечајем („Наша пошта“, јул 1933). Ни то није извршено у Управи пошта и телеграфа. Зашто? „П. т. весник Мин. саобраћаја“, службени орган Управе пошта, није ни саопштио то решење г. Министра. Зашто?

Г. Министар је био вољан да помаже и јавна предавања из области п. т. струке, по замисли „Наше поште“, али је казано да у Управи пошта нема — просторија. Међутим није тако било у другим случајевима. Они су карактеристични при оцени стања, те ћемо их напоменути,

Помоћник Министра саобраћаја, г. инжењер Добросав Ратајац, другаче поступа наспрам „П. т. т. прегледа“, који издају и уређују чиновници подручне му Управе, а друкчије према „Нашој пошти“. Нама није жао да помаже „Преглед“, покренут прошле године, али сматрамо да би морао водити рачуна и о томе да је „Наша пошта“ најстарији лист у струци, основан у Србији 1912 г., и да је она отада, пуних 20 година била и остала жива буктиња, која је утрла пут многим добром и корисном послу. Она

је служила, и данас предано служи, струци и особљу. А стручна литература, на издаху, у њој је нашла новог потстрека.

Ми немамо ништа противу тога што „П. т. преглед“ ужива и бесплатне просторије у згради Управе пошта и телеграфа, па ни зато што је уживао и бесплатни број телефона. Да је среће, сви часописи и све акције које иду за побољшањем у п. т. струци требали би да налазе на обилну помоћ од стране Главне управе.

Сазнали смо да је поводом овога начелник Т. т. одељења, г. Ђ. Шантић, покренуо питање, да ли приватан часопис „П. т. преглед“ може уживати сличне бенефиције? Начелник је питање покренуо, али оно није кренуло с мртве тачке. Анкета је застала. Зашто? Код кога?

„П. т. преглед“ је г. Шантића бележио као директора Вардарске дирекције пошта и онда кад је већ месецима био начелник Т. т. одељења, а његовог предходника, г. инж. Д. Катушића бележио је још дуго као начелника Т. т. одељења и онда кад је г. Катушић био месецима у Скопљу као директор онамашње Дирекције пошта и телеграфа. Против г. Катушића вођена је и некаква истрага — анкета; њу је Министарство саобраћаја спровело на изјашњење преко Министарства грађевина у којему је, баш приликом вођења анкете, г. Катушић добио нови положај. Не зна се што је даље урађено. Уверавају да је предмет озбиљне природе. Особље у струци треба да зна целу истину о својим старешинама да се не да маха протурању свакојаким па и злонамерних гласина.

Јавност није још сазнала ни то, зашто је г. начелник Шантић иступио из издавачког одбора „Прегледа“?

Питање покрећемо пред г. Министром саобраћаја и јавношћу. Тражимо објашњење, јер се тврди да за овакав рад није било одобрења г. Министра. А тражићемо да се још нека друга деликатна питања расправе. Доћи ће ваљда и за њих дан. Ово већ нису тајне, за њих се зна. Ако су истините, оне захтевају санкције, а ако нису истините, нека се побију.

Трпели смо и дуго чекали док се Уредба донесе. Она је већ ступила на снагу. Нови живот у струци захтева да се изврши пречишћавање људи, појмова и ствари. У то име пођимо напред.

СПОМЕНИК НИКОЛИ ТЕСЛИ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Истакнути песник и дипломата, г. Јован Дучић, изванредни посланик и опуномоћени министар Југославије у Риму, подиже у свом родном месту, Требињу, споменик Петру II Петровићу-Његошу. Сазнајемо да је г. Дучић одлучио да у истом месту подигне споменик и Николи Тесли. Стара слава Требиња тим ће бити још више озарена. Требиње ће бити помогнуто у свом подизању. Његов син је дао пример, како се ствара култ великана, који показују путеве будућности. Велики народи поштују своје великане.

ПОШТА (ЊЕНЕ ФУНКЦИЈЕ) У PRIVREDI У PRAVU

—19—

II POŠTANSKO JAVNO PRAVO

1. *Poštanski regal. Poštanska prisila. Poštanski monopol.*

Walter Jellinek naglašuje, da je bezuvjetno potrebno stvoriti zakonsku podlogu za uvođenje prinudne upotrebe uslugâ određenoga javnog zavoda, dotično regala (monopola). Prinudna upotreba može se regulirati negativno (zakon ne zabranjuje upotrebu upravo određenoga javnog zavoda, nego samo zabranjuje upotrebu drugih zavoda osim opstoećih javnih zavoda) ili pozitivno (kao primjerice kod školske obveze od koje se dijete ne može osloboditi bez opravdanog razloga). Ako je isključivost privilegiranog zavoda upravljena protiv korisnika kao i protiv preduzetnika istovrsnih privatnih zavoda, opstoji regal u korist javno-pravnog zavoda, a ako razlog za uvedeње takvih prednosnih pozicija bazira naročito na fiskalnim interesima, opstoji monopol. Tako se govori o poštanskom regalu, o regalu telegrafa, regalu telefona i regalu osnivanja i vodeња postrojenja za bežični brzojav.

Javnom zavodu pripada: pravo na prinudnu upotrebu (koliko je ova zakonski izgrađena kao subjektivno pravo), pravo na pristojbe i pravo na vršenje zavodske vlasti (disciplinarne vlasti).

У поштанском промету није приватна пошта (privatno pošt. preduzeće vršila znatniji uticaj otkad opstoji pošta u današnjem smislu. Počevši od XVI stoljeća prisvajaju zemaljski gospodari za себе isključivo pravo osnivanja pošta (iura regalia), koje је poznato pod imenom poštanski regal (poštansko regalno pravo). Friedrich Freih. zu Weichs-Glon naglašuje, da se ne može izbjeći pitanju o značaju regala, ako se želi ispravno odrediti načela državne poštanke uprave (uređenje i vršenje). Pojam regaliteta pošte preuzela је sadašnjost kao istorički legat. O regalitetu telegrafa ne opstoji danas nikakve dvojbe,

dok se u mnogom i željeznice već ubrajaju među regale. Po tome uključuje se pojam regala pod načela koja dominiraju u općoj narodnoj privredi. Sam pojam regala je dosta star, ali još uvijek kontroverzan u nauci.

— Nastaviće se —

Prof. D-r EUGEN SLADOVIĆ

ИЗ ПРОШЛОСТИ

Нашему Попечитељству Финансије

На представленије Нам жалбе мезулџија Крагујевачког, Јагодинског и Ражањског, да имају штету држањем мезулана по досадашњем одређенију, у согласију с Совјетом решавимо, да ове године у мезулани крагујевачкој 30., у јагодинској 40 и у ражањској такође 40 коња буду, и да по 5 талира више него до сада мезулџије плате имају, а да дужни буду као и до сада, сва званична писма бадава носити, и коње мезулске бесплатно давати Србским татарима и чиновницима путујућим по правитељственим пословима са објавленијем Наше Канцеларије, Совјета или Попечитељства кога.

Ово соопштавајући Попечитељству финансија препоручујемо му, да с препомнутим мезулџијама за ову годину нове контракте под више изчисленим условима закључи и Указ овај обнародује.

В. Н. 1139

5 Маја 1839
у Београду

Милош Обреновић

Књаз Србски

Књажевски Претставник
Кавалер

Аврам Петронијевић с. р.

Нашему Попечитељству Прѣвосудија и Просвѣшченија, Генерал-мајору, Кавалеру Стефану Стефановићу

Из уваженија дуговремене на ползу Народу отправљане службе Нашег Татар Аге Лазара Аранђеловића, под данашњим производимо Ми њега, Лазара Аранђеловића у чин мајора.

Ово соопшћавајући Вам, препоручујемо, да содржаније указа овога обнародујете.

В. Н. 1345

31 маја 1839
у Београду

Милош Обреновић

Књаз Србски

Књажевски претставник
Кавалер

Аврам Петронијевић

Приопћио М. ВУЈАДИНОВИЋ

САМОИНДУКЦИЈА, ИНДУКЦИЈА И МЕЋУСОБНА ИНДУКЦИЈА У ТЕЛЕФОНСКИМ ПРОВОДНИЦИМА И АПАРАТИМА

— 2 —

У свесци за март, било је објашњено, како се понаша један проводник у моменту, када се у њега пусти струја, као и у моменту када се прекида пролаз струје. Том приликом, код слагања текста, на стр. 217, поткрале су се две грешке. У седамнајестом реду отштампано је, да су за телефонiju корисне екстра струје које се рађају приликом затварања кола. Међутим, треба да стоји: екстра струје *отварања* кола. Затим, у деветнајестом и двадесетом реду отштампано је да ће се у проводнику рађати самоиндукционе струје, само у моментима закључивања електричног кола. Међутим, треба да стоји: да ће се струје рађати, у моментима закључивања и искључивања електричног кола.

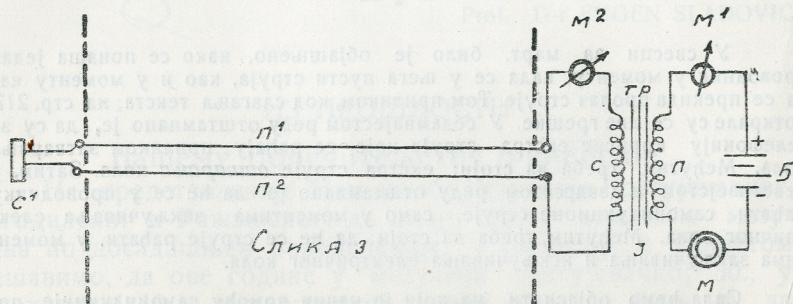
Сада ћемо објаснити, на који је начин помоћу самоиндукције, постигнуто да се може телефонисати на тако велике даљине.

У претпрошлом броју, помоћу слике 2, објашњено је, да ће екстра струја отварања кола, потпомоћи струју из батерије, да неоштећена стигне до слушалице, да би у истој могла репродуковати говор који је изговорен пред микрофоном, а сада ћемо видети шта ће бити ако повећамо дужину проводника А и А¹ из слике 2. Претпоставимо, да је проводник А и А¹ у прошлој слици 2 дугачак једесет метара. Када будемо изговорили речи пред микрофоном, скалалка на милиамперметру услед пролаза струјз скретаће до извесне границе, што ће бити знак да струја пролази кроз проводник. Ако се сада повећа дужина проводника на сто метара, приметити се слабије и мање скретање скалалке на милиамперметру. По томе, ако се ово буде даље радило, доћи ће се до једне границе, када ће скалалка потпуно мирна бити и неће реагирати и ако ће батерија бити укупчана са проводником. Ова појава доказује, да у проводнику постоји извесна сила која спречава и не да струји да пролази кроз исти. Ова сила у електротехници назива се: електрични отпор проводника. Дакле, значи: да постоји један велики непријатељ самоиндукције, који је спречава и не да јој да се рађа и да тече проводником. Према томе, корист од самоиндукције претстављене у слици 2., врло је мала, пошто због отпора проводника можемо телефонирати само на кратка растојања, а познато је, да повећањем дужине проводника расте и отпор који уништава батериску струју и самоиндукцију. Први конструктори телефонских апарата мислили су, да ће отпор проводника уништити или умањити на тај начин, што ће градити телефоне чији ће се микрофони напајати са већим бројем елемената. Али, када овде нису успели, онда су приступили повлачењу проводника од дебеле бакарне жице, пошто је још и онда било добро познато: да се отпор проводника смањује у колико је жица дебља и колико има бољу спроводљивост за струју, што је случај са бакарном жицом.

И поред оваквих материјалних жртава, јер је бакарна жица веома скупа, а требало је много, да би се релативно мала даљина спојила телефонима, резултат рада је био ништаван, све дотле, докле се није дошло на идеју, да се самоиздукована говорна струја, преко једнога малог трансформатора — индукционог калема — повећа неколико десетина пута и као тако повећана испрати на проводник, да неоштећена или мало умањена стигне на други крај жице у слушалицу.

У слици 3, приказана је једна веза, помоћу које се може далеко телефонисати само са једним или два елемента. У истој слици приказана су два бакарна проводника (Π^1) и (Π^2). На левом крају везана је слушалаца (C^1) и на десном уређај за пренос говора, који се састоји: из трансформатора — индукционог калема (Т Р), микрофона (М), два елемента (Б) и милиамперметра (M^1) и (M^2).

Индукциони калем (Т Р) садржи на себи две врсте навојака од изоловане бакарне жице. Први навојак, тз. примар (Π), израђен је од дебеле бакарне жице дебљине 0,6 м. м. и налази се у маломе броју намотан преко гвозденог језгра (Ј). Други навојак: секундар (С), израђен је од танке бакарне жице. 0,1 м. м. дебљине и намотан у великом броју омотаја преко примара, немајући са њиме никакве везе:

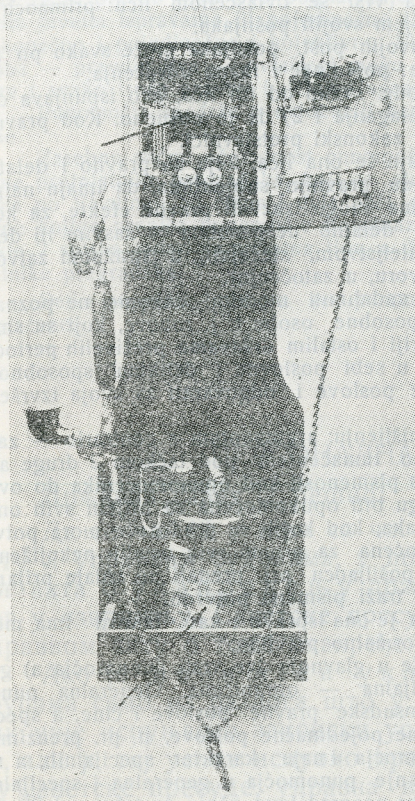
На првоме навојку, до језгра, тз. примару, (Π), налази се везан милиамперметар (M^1), Батерија (Б) и микрофон (М). На другоме навојку, секундару (С): милиамперметар (M^2) и проводници (Π^1) и (Π^2), а на другој крају слушалаца (C^1)

Ако сада будемо изговарали речи пред микрофоном М, као што смо раније рекли, услед изговорених речи, мембрана (плоча) у микрофону почеће да трепери, у односу са јачином изговорених речи. Услед овога колебања мембране, струја из батерије пролазиће колом: милиамперметар M_1 ; пример Π , микрофон и батерија, час јаче, час слабије. Нама је из ранијега објашњења познато, да ће се, у моментима пуштања и прекидања струје, у ма каквом било колу, рађати самоиндукционе струје; екстра струја затварања кола и екстра струја отварања кола. Посматрајмо сада шта ће се десити у примарном и секундарном навојку у моменту када буду изговорене речи пред микрофоном. Приликом изговарања речи, струја из батерије (Б) журнуће, слабије или јаче, што зависи од јачине изговорених речи, од позитивног пола батерије, преко милиамперметра, примара и микрофона назад у негативан пол исте. Приликом овога свога кружења, струја ће у примарном навојку створити јаке напред поменуте самоиндукционе струје. Ове јаке самоиндукционе струје у примарном навојку рађаће се на следећи начин: У моменту улаза струје у први навојак примара, исти ће одмах реагирати и у себи створити одговарајућу струју, која се ствара код затварања кола. Затим, пошто струја из батерије буде савладала струју рођену у првоме навојку, прећиће на други навојак, који ће, исто тако реагирати као и први, а затим на трећи, четврти, пети и тд. са истим тешкоћама све дотле, докле не савлада реакцију (противљења) свију навојака у примару и не почне нормално кружити.

Сада је дошао моменат, да се струја из батерије, посредством неке изговорене речи пред микрофоном прекида. У томе случају, у ономе моменту када се струја буде прекинула, сваки навојак примара за себе, створиће по једну струју отварања кола, које када се буду укупно сабрале, чиниће једну јаку струју. Ова јака струја, благодарени међусобној индукцији, пренеће се на секундарне навојке, којих има много, те ће

услед тога, сваки навојак у себи створиће по једну екстра — струју отварања кола супротног смисла примарној струји, које када се исто тако буду сабрале, чиниће једну струју, много пута јачу од оне струје која кружи примирним колом.

Ако се сада овако добивена струја из секундара пусти кроз спроводник (Π^1) и (Π^2), она ће лако савладати отпор истог и стићи до слушалице (C^1). И крај тога, што је струја из секундара јака, проводник ће је опет својим отпором у извесној мери оштетити, али то неће бити на уштрб чистоте гласа и разумевања речи, већ само у извесној мери на јачину слушања примљених речи.

Гвоздено језгро преко кога су намотани примарни и секундарни навоји, служи: да путем магнетизирања, посредством струје из примара, створи што већу струју у секундарном навојку.

Практично, код телефонских апарата индукциони калем у примару има 200 навојака од дебеле бакерне жице, а у секундару око 4000 навојака од танке жице. Услед овога, у примару ће кружити струја од 1.5 до 3 волта, а у секундару од 120 до 150 волти. Из овога се увиђа: да је са овако великим напоном струје у секундарном навојку лако савладати и велики отпор проводника и везати телефонима два и више места, која се налазе удаљено један од другог по 600 и више километара, а при томе, као електромоторну силу употребити силу коју дају свега један или два елемента, чији напон износи један ипо до три волта!

Рађање ових примарних и секундарних струја може се опазити и помоћу укупчаних милиамперметара (M^1) и (M^2). У свакоме моменту, када се у секундару буде рађала струја високога напона о којој је било речи, казаљка на милиамперметру M^2 нагло ће скретати до краја скале, док ће скретање казаљке на милиамперметру (M^1) бити много мање, што је знак да истим колом протиче струја много слабијег напона.

Слика 4, приказује један обичан телефонски апарат за саобраћај међу градовима, стрелице: горња индукциони калем а доња, батерију за напајање микрофона.

— Наставиће се —

В. ПРЕДРАГОВИЋ

POŠTANSKA PUNOMOĆJA

O isporuci pošiljaka fizičkom licu govori poštanski pravilnik u čl. 41 o isporuci pravnom licu u čl. 42, a o opunomoćenju isključivo u čl. 43 prvog dela pošt. pravilnika.

Isporuka poštanskih pošiljaka vrši se ovlašćenom licu: primaocu ili onomu koga primalac ovlasti na prijem svojih pošiljaka.

Drugoga ovlastiti na prijem svojih pošt. pošiljaka može svako po zakonu sposobno fizičko i pravno lice: pojedinac i razna udruženja.

Opunomoćeno može biti takođe svako od tih lica, ako ispunjava ova dva uslova: 1) da ima pravo raspolaganja i 2) da je pismeno. Kod pravnih lica dolaze naravski u obzir njihovi zakonski pretstavnici.

Po zakonu sposobnima smatraju se ona lica, koja su pravno i delatno sposobna t. j. lica sposobna da budu pravnim subjektima, da imaju naime prava i dužnosti, da svojim delanjima mogu izazvati pravne efekte, za koje odgovaraju. Pravno su sposobna, a delatno nesposobna — sasvim ili delimično — lica: umobolna, pod starateljstvom, stečajem, u istražnom zatvoru ili na robiji (i zatvoru, strogom zatvoru, u zatočenju).

Duhom kulture i civilizacije zadahnuti moderni zakonici ne poznaju pravno nesposobne, a delotvorno sposobne osobe t. j. robove, koji su smatrani stvarima u staroj rimskoj imperiji i ostalim državama preživelih perioda.

Pravo raspolaganja uključuje u sebi poslovnu i deliktnu sposobnost, t. zv. sposobnost zaključivati pravne poslove i odgovarati za svoja izvršena nedopuštena dela.

Pomoću logičnog pravila o mišljenju: argumentum a contrario — zaključivanjem o protivnom — dolazimo tumačenjem pod tačkom 2 druge alineje ovog napisa spomenutog uslova pismenosti kod opunomoćenika do ovoga zaključka: nepismena lica ne mogu biti opunomoćena za prijem svih onih pošt. pošiljaka, tzv. knjiženih pošiljaka, kod kojih se preduzeće mora potvrditi potpisom ali mogu biti opunomoćena za prijem svih ostalih neknjiženih — prostih pošiljaka, za koje pošta pošiljaocu pri predaji ne izdaje prijamnicu ili priznanicu niti kod isporuke traži pismenu potvrdu.

Pravna narav pošt. punomoćja je ona isprave i kao takova ima moć dokaza, ako je inače materijalno i formalno pravilna.

Zakon i pravni promet poznaje u glavnom dve vrsti punomoćja a) generalna — neograničena i b) specijalna — ograničena. Generalna punomoćja ovlašćuju na sve sudske i vansudske pravne poslove i čine, a specijalna, samo na izvesne tačno određene pojedinačne poslove, n. pr. preuzimanje pošt. pošiljaka. Poštanska punomoćja imaju karakter specijalnih, a ne generalnih punomoćja. Ovo razlikovanje punomoćja u generalna i specijalna dolazi do izražaja i kod taksiranja; za neograničena plaća se taksa od 20 dinara a za ograničena taksa od 10 dinara.

Punomoćja predaju se pošti uz molbu, koja se taksira sa 5 dinara po tar. broju 1 zakona o taksama — raspis broj 346 u „Vesniku“ br. 20 od 1924 g. Sama punomoćja taksiraju se kao ograničena po tar. broju 16 zakona o taksama sa 10 dinara — raspis br. 226 u „Vesniku“ br. 16 od 1927. Ove dve takse — za molbu i za specijalno punomoćje — plaćaju se u taksnim markama jednom za svagda dok punomoćje vredi, bez obzira na okolnost da li je punomoćje izdano a) samo za 1 slučaj, b) do određenog roka ili c) na neodređeno vreme odnosno do opoziva. Osim ovih taksa po tar. broju 1 i 16 zakona o taksama plaća se u pošt. frankomarkama još i taksa za čuvanje i držanje punomoćja u evidenciji. Ova taksa sadržana je u „Vesniku“ br. 22 od 1931 u novoj pošt. tarifi. I ovde razlikujemo dva slučaja: 1) punomoćje, koje važi za jedan slučaj ili najviše do 15 dana; taksa je 1 dinar; 2) punomoćje koje vredi za vreme dulje od 15 dana; taksa je 5 dinara. Ova taksa od 5 dinara obnavlja se svake kalendarske godine dok punomoćje ne prestaje važiti, a mora biti naplaćena i na punomoćju nalepljena najdocije do kraja marta nastale godine.

Pravna lica dužna su pošti predati overeni izvod iz trgovačkog registra ili sudsko rešenje, iz kojega se vidi, koja su lica ovlašćena na zastupanje i potpisivanje firme odnosno udruženja. Ipso facto, t. j. samim tim što su dotična lica upisana u trgov. registar ili spomenuta u sudskom rešenju, ovlašćena su po zakonu i na prijem i potvrđivanje prijema prispjelih pošt. pošiljaka za to pravno lice. Ovo potpisivanje vrši se prema ovlašćenju u pomenutim javnim ispravama ili pojedinačno (1 lice) ili kolektivno (2 ili više lica) ili konačno i pojedinačno i kolektivno. Po zakonu na potpisivanje jurističkih osoba — pravnih lica — ovlašteni mogu opunomoćiti na prijem pošt. pošiljaka i svako treće pravno i delatno sposobno lice.

Punomoćja se drže u evidenciji naročitim spisikom, čiji redni broj ona nose.

Zasebnu sličnu očevidnost punomoćja za vlasti nadležstva i ostale privatne pretplatnike pregradaka, koji se služe sa isporučnom knjigom, vodi pošta po VI alineji 55 člana I dela pošt. pravilnika tako, da iz svake isporučne knjige prepíše punomoćje na obrazac br. 33. Za punomoćja se vode dakle 2 spiska jedan za privatna lica, a drugi za zvanične ustanove i pretplatnike pregradaka.

Retke su pošte, gde su sva punomoćja pribavljena i takse pravilno naplaćene.

IVAN IVANČIĆ

ПЕРСОНАЛНА ПИТАЊА

Државни савет је решио:

Да се чл. 42 у вези са чл. 34 Закона о Државном савету и управним судовима, у погледу дејства новог управног акта о унапређењу државних службеника, донесеног у извршењу Саветске пресуде по раније поништеном управном акту о томе унапређењу, има овако разумети:

Ако је поништен указ о унапређењу по групама само из разлога што у време унапређења службеник није испуњавао законски услов у погледу година службе, али је тај услов испунио пре доношења указа о извршењу Саветске пресуде, управна власт је дужна да му, при извршењу пресуде, указом призна раније дату групу са даном кад је и тај услов био испуњен.

Што је решено за указе, вреди и за решења.

„Наша пошта“ је већ раније заузела и бранила овакво решење, насупрот гледишту Управе пошта, којим је многим заслужним људима штете причинила.

Време које је пензионисани државни службеник провео за време рата на војној дужности рачуна се по тач. 4 § 270 Ч. з. од 1931 за пензију тако, да се то време признаје по ефективном трајању а поред тога још по једна цела година за сваку календарску годину у којој је односни службеник учествовао у рату.

„НАША ПОШТА“

прешла је у 22 годину свога рада од оснивања. Послије неслужбеног дијела „П. т. весника“, најдуже је истрајао овај стручни п. т. часопис у нашој земљи. Он је, послије оног првог, био и најплоднији. Био је користан и чинио част нашој п. т. институцији. Својим стручним расправама, чланцима и написима, доприносио је просперитету и прогресу отаџбине. Он је тако био искрени, објективни и корисни стручни посленик нашој врховној управи пошта, а млађем стручном особљу помоћно средство за усавршавање. И једноме и другоме је то неопходно.

На велику жалост и штету, у нашој земљи има мало људи ван п. т. струке који је и површно познају и знају цијенити. Напротив, велик је број оних који је неоправдано, тврдоглаво и незналачки потијењују, и тиме јој спречавају прогрес и крње углед. Томе је једино могуће стати на пут помоћу стручне литературе. И стога је овакав часопис неопходан нашој струци, и држави. Тим прије, што је његова публикација приватна иницијатива.

Са наведенога желим, да овај часопис цвјета и напредује према жељи његовог првог оснивача и свих поштовалаца и познавалаца космополитске п. т. институције.

Херцегнови, марта 1934

ПЕТАР М. МИЛИЋ,

директор пошта и телеграфа у пензији.

НАШЕ ПОТРЕБЕ

ЗАЈАМ ПОШТИ

Неколико великих и културних држава своје потребе и замашне инвестиције п. т. струке задовољавају путем зајмова. П. т. установа у тим земљама ужива највеће поверење и пажњу, тако да се и зајмови упишу пре заказаног рока. Зајмовима буде увек обезбеђен најбољи и сигурни принос. Инвестиције у п. т. струци дају најбоље резултате, како по квалитет службе тако и са финансиске стране. Најбољи пример у том погледу даје нам Француска. Немачка је за п. т. струку закључила банкарски зајам код Холандске банке.

Ротердамише Банкферајнигинг дао је зајам у износу од 20 милиона марака. Овај зајам биће исплаћен у регистарским маркама, камата износи 5%, емисија ал пари, трајање зајма је предвиђено на 10 година. Повољна страна овог зајма огледа се у томе, што је он емитован ал пари, а и камата је за немачке прилике необично ниска.

ЈАВНЕ ТЕЛЕФОНСКЕ ГОВОРНИЦЕ

Писали смо више пута и о телеф. говорницама. Узалудно. Политика пише:

На најживљим местима, већином у центру престонице, постављене су јавне телефонске говорнице. Међутим, по удаљенијим крајевима града тих говорница нема. Наводим као пример Александрову улицу, (која има преко пет стотина кућних бројева и која је дуга седам км) и крајеве око ње у којима није постављена ниједна јавна телефонска говорница. По логици ствари, верујем, требало би да се ове јавне говорнице налазе баш у удаљенијим крајевима вароши, пошто је тамошњим становницима далеко теже доћи до телефона, него онима из центра. И периферија има права да искоришћује благодети модерних проналазака. Телефонска централа имала би само да постави ове јавне говорнице, а оне би се, дубоко сам уверен, врло брзо исплатиле.

„ГРЕШКЕ У ПОШТИ“

Правда од 7 фебруара забележила је:

У напису под овим насловом г. Јован Матовић у часопису „Наша пошта“ брани рад наших пошта и каже, између осталог:

„Свакодневно се чује повика на пошту и њене органе, као да једино та професија греша. Човек, кад чита ове написе, мисли да је пошта најнеуређенија установа. Колико нетачности и пањкања има у овим цитатима најбоље могу да знају они, који раде на шалтерима појединих одељака непосредно са публиком. Чиновник мора хладнокрвно, са чврстим нервима, да подноси надувеност и нервозу публике. Појединци кад уђу у поштанске просторије заузму нарочити став. У другим надлештвима чекају они сатима на ред, без икаквог протеста. Учтиво прилазе и моле да им се што пре сврши посао за који су дошли. Поштански службеници нису им дали повода за овакво понашање, већ се то практикује читавом једном деценијом.

Лепо каже она наша народна изрека „Где се ради, ту се греша“. Сви греше, који у животу обављају какав посао, и у томе се раду постепено исправљају, док не добију рутину, која им пружа могућност за што интензивнији и правилнији рад.

Критика је потребна, али она која врши улогу васпитача, но ово не спада у ред критике већ јавне кампање, која много утиче на организам наше струке“.

РАЗДАВАЊЕ ПОШТЕ У ПРЕСТОНИЦИ

није још постигло жељени степен брзине. То смо и досад напомињали. А сад наводимо биљешку Правде:

„Извршен је нови распоред писмоноша по реонима тако да скоро ни један није остао на свом месту или у близини свог ранијег реона. Тако је бар у мом крају. Изгледа да то баш није нарочито добро урађено. Писмоноше, који су радили у једном реону дуго година, обављали су добро и са лакоћом своју службу. Међутим, сада потребно је понова да уче и где ко станује. И сада, свакако, неће бити чудно, ако неко писмо не дође на адресу, или ако лута више дана. Раније сам имао прилике (а то је, свакако, за похвалу) да ми дође писмо само са именом на куверту. Писмоноша је знао своје становнике и могао да донесе и тако адресовано писмо. Да ли ће се и од сада моћи то догађати, није вероватно, бар за извесно дуже време.

Истина, у том размештају писмоноша има извесне логике, јер није прво да један писмоноша стално иде и по невремену по лепо асфалтираним улицама, а други на периферији да гази блато. Али када је у питању интерес грађанства...

Надамо се да ће Управа урадити што треба. Зато има пута и начина.

НАЗИВИ НОВИХ ПОШТА

Већ у свесци од октобра 1932 скренули смо пажњу надлежнима на неумесно означавање имена наших пошта. Међутим, у „П. т. веснику“ од 16 фебруара о. г. поново читамо да се отвара нова уговорна државна пошта Прњавор, на територији Дринске дирекције пошта и телеграфа, где већ постоји државни пошта IV реда истог назива. Разуме се, да ће бити потребна нова исправка, али се питамо: није ли било могућности да се то питање реши већ приликом доношења решења о отварању нове поште?

„П. т. преглед“ лепо упућује публику како мора адресовати своје пошиљке, али умесније би било да упути надлежне како се означају називи нових пошта да не буде непотребне збрке у нашој унутрашњој манипулацији, што је много важније.

С.

СКРОМНИ-ЗАСЛУЖНИ

БОРБЕ НАЧЕВИЋ

Правда од 14 априла објавила је, пред прославу првих регрута из Јужне Србије: Први рањеник од аустријских шрапнела са Бежаније 1914 био је Јужносрбијанац Ђорђе Начевић, Он је сада разносач телеграма Централне поште у Скопљу. Рањеника је у болници на Врачару посетио тадањи Престолонаследник Њ. В. Краљ. Начевић вели да га је Престолонаследник питао:

— Одакле си јуначе?

— Како се зовеш? —

Све више обузет радошћу и дубоко дирнут бригом, коју је за моје здравље показивао наш будући Краљ, рекао сам Му своје име и одговорио на сва остала питања.

— А је ли ти жао што си рањен? — упитао је на крају Он.

— Ваше Височанство, ја се радујем што сам за своју земљу поднео једну малу жртву, одговорио сам.

Тако се завршио овај мој најмилији сусрет у животу. Тога се врло живо сећам и увек, када помислим на Његов Краљевски лик над мојом постељом, задрхтим од неке не-описиве радости, — завршава своју причу Ђорђе Начевић, искрено узбуђен сећањима на прошлост.

Из Болнице на Врачару Ђорђе Начевић је упућен у Осми пешадиски пук, са којим је учествовао у крвавој битци на Мачковом Камену. При оступању наше војске био је заробљен од Немаца и одведен у Ашах на Дунаву, где је у лагеру остао до ослобођења и уједињења. У ослобођену земљу дошао је сав срећан, са шрапнелом у бутини леве ноге, који му ни данас није извађен.

PREGLED ŠTAMPE

Domaća stručna p. t. štampa postupno se razvija. Javlja-ju se nove snage. Organ Udruženja „jugoslovenska p. t.“ dao je svoj dosad najbolji broj, od 1 aprila. Kroz napis o P. t. uredbi, ponaosob, diskretno probijaju misli o potrebi savremenog uređenja p. t. struke, koje ona i mi svi trpljivo čekamo. Brojno stanje članova Udruženja p. t. službenika povećalo se na skoro 7.000. Broj znatan ali još nedovoljan. Svaki p. t. službenik morao bi pripadati Udruženju svog reda. „V organizaciji je moć“. Ni jedan jedini čovek, ni jedna jedina snaga ne sme biti zanemarena ili uvređena! U kolo svih!

Rossika. Tako se naziva organ Ruskog filatelističkog društva u Jugoslaviji, koji, od pre 4 godine, izlazi u Beloj Crkvi, ulica Kralja Petra 40. Urednik je E. M. Arhangel'ski. Aktiv-

nost ruske emigracije u zemlji jugoslovenske braće ogledao se i na ovom polju. Poslednja sveska ne izostaje sadržinom iza domaćeg časopisa istog reda.

Ugovorni poštari u broju od 1 aprila donosi vesti o radu Organizacije državnih ugovornih poštara. Prihodi Penzionog fonda u 1933 g. iznose 2.253.841 d., a rashodi 83.525 d.; Fond ima 1074 redovna člana.

Poštari, strokovni list pošt. nameštencev, u broju od 1 aprila donosi zapaženi uvodni članak „Portret“, od g. Ivana Ivančića, koji je jezovita slika nekih momenata u struci. „Pevsko društvo Poštini rog“ uspešno deluje. Pohvalno je zauzimanje g. dr. Tavzesa, v. d. direktora, u korist organizacija osoblja.

Život i rad u svesi od 15 augusta objavo je studiju g. dr. Nemanje Vukičevića „Prilozi proučavanja radiofonije“ po domaćim i stranim izvorima. Pisac je o toj temi održao predavanje na radio otpremnoj stanici u Beogradu.

U Grčkoj je pošta nesrećno uvedena u politiku. Osoblje se naviklo da štrajkuje i zbog svojih pitanja i zbog politike. Otuda je ove godine izvršio samoubistvo vicedirektor pošta i telegrafa Larisa Konstadinu, koje je izazvalo tamo veliku senzaciju.

Veruje se da je on neposredno žrtva neuspelog štrajka službenika pošta i telegrafa. On je optužen od strane nadležnih faktora da nije preduzeo potrebne mere za suzbijanje štrajka. Verovalo se da će biti otpušten iz službe. Tvrdi se da je ta činjenica bila razlog njegovom samoubistvu.

Statistika p. t. za 1932 pokazuje da se naša statistička služba sve bolje organizuje. To bismo želeli i za opšte stanje u struci.

Уредници и бласници,

Д-Р ПЕРО ШОЋ, министар у пензији, Крунска 29, и МИЛУТИН
ВУЈАДИНОВИЋ, саветник Мин. саобраћаја, Гарашаниноба 7

Штампариа

„ГРАФИКА“ М. Божиновић — Београд, Космајска 51. Тел. 29.717